

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1766

Caput X. Fridericus Magnus [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-295072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295072)

CAPUT X.

FRIDERICUS MAGNUS.

A. 1677. - - - 1709.

§. I.

Marchiam bellicis oppidorum & vicorum incendiis, ca-^{Introitus.}strorum & agrorum vastationibus horridam, Friderici Magni repræsentat historia; plena calamitatum, plena terroris; omnium Domus Badensis Epocharum tristissima. Marchia plures per annos denudata incolis; Marchia in eremum conversa.

Infantia & adolescentia Marchionis fuerunt tranquillæ & ^{Initia Marchionis.}omnino felices. Natus est Uckermundæ in Pomerania A. 1647. (a) quo belli Germanici tricennalis tuda cepit extingui & per totos viginti quinque annos mansit extincta. Unde in profunda pace crevit & adolevit Fridericus Magnus; a patre pacis artibus innutritus & altus, quibus per totam dein vitam deditus fuit, ab indole bellica omnino alienus.

Linguarum exterarum cognitione imbutus, ab A. 1664. per quinquennium præcipua Europæ Regna, Galliam, Italiam,

Tom. IV.

Ss

(a) Die 23. Sept.

FRID. M.

Belgium, Angliam Germaniamque peragravit, ita tamen, ut per temporum intervalla ad lares suos reverteretur. In Aula præsertim Gallica multis exceptus fuit honoribus. Septentrionalem Germaniam A. 1669. adiens, Hufumum, Slesvicensis Ducatus oppidum, se recepit, ubi Maria Elifabetha, Friderici III. Holfatiae Ducis vidua, tum degebat cum filia, Augusta Maria, viginti annorum Principe, egregiis virtutibus prædita, quam Fridericus Magnus, interventu Ludovici VI. Hassiæ Landgravii, anno sequente sibi conjugem delegit.

§. I I.

Bellum
Batav.

Bellum Batavicum anni 1672. in Germaniam pedetentim cum prorepere cœpisset, Fridericus VI. cum omni sua Aula se Basileam recepit A. 1674. Filius cum patre se sequi anni spatio ibi versatus est exul.

Ludovicus XIV. anno præcedente cum in Alsatiam venisset, Fridericus VI. Marchio Croneckium a consiliis intimis ad eum misit Brisacum, ipse Regem aditurus Philippiburgi, quo eum venturum esse fama ferebat. Sed mutato itinere Rex cum per Lotharingiam in Regnum rediret, Fridericus noster, jussu patris, Lunevillam secutus est Regem, omnibus ab eo benignitatis testimoniis exceptus. Rex litteris, die 7. Sept. ad patrem scriptis, insignes filii Principis dotes plurimum extulit.

A. 1676. mutata belli fortuna, domum rediit juvenis Marchio; domesticis vacans negotiis, bellica dum tractat pa-

ter. Obsidioni tamen Philippiburgi, a patre eodem anno susceptæ, interfuit.

§. III.

Patri A. 1677. in hereditarias ditones successit; quas per-^{Regimen adit.}petua inter bella & calamitates viginti tres annos rexit; factorum adversitate, non interrupta, agitatus. Regiminis initio novam Aulæ suæ faciem induxit, creato Mareschallo, qui omnia procuraret, quæ ad Aulam Principis spectant; ceremoniis præesset; exciperet exteros, eosque in Principis conspectum adduceret. Sub jurisdictione ejus omnes Aulæ officiales constituti, solo stabuli Magistro excepto, cujus separatim officium mansit. Novæ huic dignitati præfectus est Croneckius, qui a consiliis intimis fuerat Marchioni. Cancellaria quoque novam tum formam accepit, ordinatis quinque Collegiis; *Consilio nempe, quod vocant Secretius, Consilio Aulico, Consilio Ecclesiastico, Camera Quæstoria & Collegio Deputatorum.* In Consilium secretius duos recepit Viros nobiles, & unum litteratum, cui postea plures accesserunt.

Eodem anno (1677.) Nobilitatis immediatæ Imperii Mar-^{Gesta varia.}chionem adierunt legati, petentes, ut intuitu Münzeshemii ad onera publica, ratam suam contribueret partem, quod ille constanter recusavit.

§. IV.

Feudorum Imperii investituram solennem die 22. Augusti ^{Investitura Cæs.}a Leopoldo Cæsare accepit. In litteris feudalibus dimidia illa

Tom. IV.

Ss 2

FRID. M.

Comitatus Ebersteinensis excipitur pars, quæ anno præcedente, inita cum Spirensi Episcopo pactione, ad Wilhelmum, Lineæ Eduardinae Marchionem, transferat. (b) Eadem pactione septem Ebersteinenses vici pro feudis Spirensibus cum agniti fuissent, Fredericus noster, ne id fraudi sibi esset, litteris A. 1678. die 19. Jan. ad Electorem Trevir. & Spirenses Episcopum datis, intercessit. At brevi post eodem anno Ludovicus Wilhelmus, Wilhelmi Marchionis filius, consensit, ut Linea Durlacensis ad simultaneam Investituram dimidiæ illius Ebersteinensis Comitatus partis, a Wilhelmo comparatæ, admitteretur; quod & intra sexennium evenit, ut litteræ Leopoldi Imperatoris, A. 1684. die 7. Dec. utrique Marchioni concessæ, testantur. (c) Admissio hæc Durlacensium ad sola dein feuda cum restringeretur, de feudi determinatione longa utramque inter lineam nata est controversia; quæ multis tractatibus litibusque in Iudicio Imperiali Aulico, hoc & superiore seculo ansam subministravit. Res inter Marchiones hodiernos novissimo successione pacto composita est. Eo pacto allodialia quævis bona, utrinque acquisita, adeoque & Ebersteinensia, cum feudis ad Bada-Badensem Lineam A. 1676. translata, mutæ successione capacia sunt.

(b) Vide Tom. III. pag. 127.

(c) Investitura A. 1753. a Francisco Imp. renovata est. In litteris investituræ, ut & in litteris Leopoldi Imp. bannum forestale & bannum sanguinis præfertim inter dimidiæ hujus feuda recensentur.

Anni 1678. initio Rœtelæ, Brombaci & Hachbergæ Castra a Cæsareanis occupata & præsidio munita fuerunt. Galli die sexto Februarii cum 1500. militibus Rœtelam obsidere voluerunt. At præsidio 300. militibus Cæsareanis aucto, redierunt Friburgum; triginta militibus Fridlingæ relictis, qui Castrum hoc, adhibitis rusticis, solo æquarent.

§. V.

His temporibus Tractatus Pacis cum agerentur Neomagi, ^{Pax Neo-} ^{magenfis.} Fridericus noster, misso ad Conventum illum legato, (d) petiit, ut propter damna bello accepta, spes in feudalia & allodialia Dynastiæ Geroldseccianæ bona, extinctis Cronenburgicis, ipsi concederetur. Ordinum Imperii Legati, Ratisbonæ agentes, & Cæsar ipse æquum censuerant, ut damnorum Marchionis ratio iniretur. (e) At postulata ejus improbarunt Angliæ Sueciæque legati, iniquum esse rati, Austriacæ Domui illud onus imponi. Ordines, Gallico bello afflictos, a Gallis indemnes esse præstandos, Cæsarei contenderant legati. (f) Sed Pacis Neomagenfis decreto illata invicem damna oblivione sepulta sunt. (g) De executione Pacis

S s 3

(d) Johannes Christophorus Heilbronnerus eo missus est.

(e) LONDORP. Tom. XI. Lib. XI. pag. 472.

(f) Vid. *Projectum Pacis Cæsareo-Gallicum, a legatis Cæsareis mediatoribus exhibitum 6. Decembris 1678. Art. 2. in Actes & Memoires des negotiations de la paix de Nimmeque* Tom. III. pag. 250.

(g) Vid. *Art. I. Instr. Pacis in Actes & Memoires loco alleg.* pag. 404.

FRID. M.

cum susciperetur deliberatio, Fridlinga aliaque Castra & loca Durlacensium, a Gallis detenta, restituendorum inserta sunt Indici. (h) Sed & in ipso executionis tractatu conventum est, ut Cæsareum ex Hachbergæ Castro abduceretur præsidium. (i)

§. VI.

Nova
Marchiæ
facies.

Neomagensis Pax Marchiæ utrique Badensi novam faciem induxit, sed aliam, quam Friderici nostri speraverat pater. Pater, Philippopoli Gallis erepta, Brisacum quoque in potestatem suam redigere decreverat, Gallos omnino repulsurus a Rheno, Castris suis & arcibus, quas ille reparaverat & omnibus rebus instruxerat, ut frueretur securus. Sed de Brisgovia & Ortenavia aliter disposuerant fata. Enimvero Nemetensium Philippopolin vix subegerat Fridericus, quum apud Brisgovios Galli subegerunt Friburgum, eamque una cum Brisaco, quam per totos jam quadraginta annos possederant, Neomagensi Pactione retinuerunt. Unde Gallica ditio ad Martianam usque silvam extensa & Marchicarum terrarum pars Gallicis terris vel vicina vel mixta. Excitatae mox novæ munitiones ad Rhenum, Huninga & Fortalitium Ludovici. Illa haud procul Basilea, ipso pacis Neomagi compositæ anno; hoc septennio post in insula Rheni, e regione Stolhovæ, frena & compedes Rheno injecerunt. Argen-

(h) Vid. Designatio a Gallia restituendorum, exhibita a DD. Legatis Cæsareis Domino Legato Gallico 12. Junii 1679. in *Actes Et Memoires* loco alleg. pag. 538.

(i) *Actes Et Memoires* ibid. pag. 546.

toratum, biennio post conditam pacem, Galliae Regno accessit. Kehla, propugnaculum præstans, ad dextram Rheni, in ipso Ortenaviæ aditu exstructa, omnem quoque provinciam hanc aperuit Galliae. Dominantibus ita per Brisgoviam & Ortenaviam munitionibus Gallicis, Rœtelanæ, Saufenbergicæ, Badevillanæ & Hachbergicæ ditiones, quibus Dynastia Lahrensis tum quoque accensebatur, ut & superior ac inferior Marchiæ devenerunt limitrophæ Gallis. Ab eo tempore de finibus & finitimorum jure, de ripa, de insulis Rheni, de navigatione, de pontibus repetita hinc inde a Marchionibus gravamina. Primo quoque belli motu Marchicæ terræ ab exercitibus, vel Gallicis vel Germanicis, occupatæ. Marchiones ad exteros confugere coacti sunt. Tantam rerum conversionem terris Badensibus attulit Pax, Neomagi conclusa. Infeliciores post eam Marchia, quam ante Pacem Westphalicam fuerat.

§. VII.

Adeo exhausta tum belli calamitatibus Marchia, ut ^{Rescript. morator.} ingravescente pedetentim ære alieno, Fridericus noster moratorium, quod vocant, Rescriptum a Cæsare A. 1680. petere cogetur. Petitum hoc Collegia Electorale & Principum die 27. Nov. Cæsari commendarunt; ita quidem, ut ad octo vel decem annos illud concederetur Marchioni. (k)

(k) LONDORP. *Acta publ.* Tom. XI. pag. 92. & 286.

FRID. M.

Res mo-
netar.

Hæc dum aguntur, de corrigendis rei monetariæ defectibus Ulmæ Ordines Sueviæ deliberarunt. Marchiones Badenses a Seculi XVI. temporibus nunc monetaria officina communi, nunc Stutgardiana sunt usi. Peculiarem denique fabricam Domus quum constituisset Badensis, injunctum est ei die 7. Maji A. 1681. Circuli Suevici decreto, ut duæ Marchicæ Lineæ communem monetæ officinam haberent, locumque, de quo inter eos convenisset, Principibus Circuli, jus convocandi habentibus, indicarent. (1) Post Decretum hoc Durlacenses, litteris ad Bada-Badenses scriptis die 6. Oct. proficuum esse judicarunt, ut exercitium monetandi inter Lineas alternet, quoties moritur Marchio, & ut Emmendingæ, ubi ædificia & instrumenta monetaria magnis nuper sumptibus Durlacensis noster ordinaverat, interim maneat officina, atque in ordine monetandi ab eodem Marchione initium fiat. Ludovicus autem Bada-Badensis, posthabito Circuli Decreto, convenientius esse duxit, utraque Linea peculiari ut officina utatur, at monetandi jus per singula decennia alternatim exerceat. Initium faciat ille, cui fors prærogativam tribuerit. Intervenientibus mox belli motibus, monetaria res omnis suspensa. Fabricam Badæ constitutam non novimus.

§. VIII.

Reuniones Gallicæ.

Gallicæ, quæ vocantur, Reuniones illo tempore magnos in Imperio motus concitaverant, in quibus de Pacis Westphalicæ

(1) Vide supra in Carolo II.

& Neomagensis interpretatione agebatur. Germanos inter & Gallos A. 1682. habitus est Francofurti Conventus, ad quem Fridericus noster suum quoque misit legatum; quem Brunsvico-Calenbergici legati sequi iussit consilia. Sed irritus fuit ille Francofurtensis Conventus. Res ad Comitiam Imperii Ratisbonam remissa. (m)

Eodem tempore cum Wirtembergico lites Veyhingæ compositæ atque inter alia commerciorum libertas utrinque concessa est.

Fridericus litteris, die 24. Apr. (1682.) ad Comitiam datis, monuit, ut ratio haberetur promissi, quod de sarcendis belli damnis, durante Pacis Neomagensis negotio, ei fecerant Ordines, a quibus ille petiit, Cæsarem denuo hac super re ut mone-
rent. (n) Negotium minus prospere successit. Marchio mense Novembri anni ejusdem a Comitibus petiit, Marchica portio in Matricula Imperii tertia ut parte minueretur. Præter enim belli nuperi mala, persisterat adhuc in Matricula Imperii vetus ille census, quem Marchiones persolverant Imperio, antequam Ernestus Fridericus quatuor illas Præfecturas, de quibus suo loco differui, in Wirtembergicam transtulit Domum. (o) Nec refragati sunt Imperii Ordines, sed anno sequente Cæsarem orarunt, ut Cir-

Tom. IV.

Tt

(m) Acta hujus Conventus exhibet LONDORP. *Acta publ.* Tom. XI. pag. 355.

(n) LONDORP. *loco alleg.* pag. 472.

(o) IDEM *loco alleg.* pag. 505.

FRID. M.

culi Suevici Directoribus imperet, Circularis Marchionis census ut ea, qua petierat, ratione diminuatur. (p)

§. I X.

Gesta varia.

Immediata Imperii, quæ vocatur, Nobilitas magnis tum motibus aditum ad publica Comitia, & suffragium in iisdem petierat. Rem quovis modo impedire laboravit Fridericus noster, eumque in finem cum Wirtenbergico aliisque Principibus A. 1684. convenit Stutgardix. Res in ipso partu suppressa.

A. 1685. Calendis Octobribus ab Episcopo Basiliensi, Johanne Conrado, Brisgoica feuda sua Fridericus suscepit.

Anno sequente d. 20. Sept. Ratisbonam scripsit, Gallos, facto prope Huningam ponte, trajecisse Rhenum & in Germanica ripa Marchicaque ditione, contra Pacis Neomagensis ac Induciarum Ratisbonensium, nuper (1684.) conditarum, leges, firmando ponti, munimentum exstruxisse. (q)

A. 1687. die 2. Julii Fridericus noster cum Friderico Carolo, Wirtenbergici Ducatus Administratore, ratione partis Badensium in oppido Heimsheim, quam A. 1444. Jacobus Marchio a Diterico de Gemmingen coëmerat, transegit, eamque cum omnibus juribus, ad hanc partem spectantibus, in Wirtenbergicum Ducatum transtulit. Marchio Wirtenbergicas partes vici Dürren, (r) decimas in Langenalb & Lehningen, una cum villa in

(p) *Ibid.* pag. 598.(q) *Idem* Tom. XII. pag. 618.

(r) Reliquam partem vici Dürren Carolus Magnus Leutrum ab Ertingen A. 1730. Carolo Wilhelmo, Marchioni, vendidit.

Dürrenwetterspach, compensationis loco, accepit. Diuturna de Heimshemio lis ita tandem sepulta.

Ebersteinensem Comitatum a Ludovico Wilhelmo Marchione centum florenorum millibus A. 1688. Fridericus Magnus coëmit. Emtioni venditioni, die 30. Aug. peractæ, primarias inter condiciones pactum de retrovendendo adjectum est. Ludovicus Wilhelmus, præstatione onerum publicorum in se derivata, suffragium in Comitibus & Circuli Suevici Conventibus ut & Advocatiæ in Monasterium Albæ Dominarum & venandi jura per totum Comitatum sibi reservavit. In rebus ecclesiasticis nihil se mutaturum promisit Marchio; a reddendis rationibus immunis; omnes percepturus redditus; Gronsfieldicæ portionis, a Badensibus haud ita pridem coëmtæ, administratione penes Wolckensteinium Comitem, condominium, dum vivat, manente.

§. X.

Idem funestus ille Germaniæ annus est, (1688) quo Ludovicus XIV. formidabilem Gallorum exercitum, duce Delphino, misit ad Rhenum, ubi Philippopolis obsessa & capta. Bellum Gallicum,

Anno sequenti omnes terræ Badenses, Palatinæ, Wirtembergicæ, Spirenses, WORMATIENSIS, omnisque adeo superior ora Rhenensis flamma & ferro deleta, æquata est solo; urbibus in busta, agris in deserta conversis. Fridericus Magnus cum numerosa prole sua Basileam confugit, unde mense Martio tristissimæ fortis

FRID. M.

nuncium ad Comitia Imperii misit. (s) Villaregius, Campi-Mareschallus mandata cum accepisset, ut Palatium Durlacense, quod Caroliburgum vocatur, cum oppido combureret, incendii avertendi causa ad Delphinum profectus est. Hic autem Durasium, Franciæ Mareschallum, primarium exercitus Gallici ducem, adendum esse dixit, qui hac super re acceperat Regis mandata. Sed Villaregius retulit repulsam & aliquoties retulit. Hic denique executionem rei commisit Melaco. Interea temporis Numophylacium & omnis rei antiquariæ thesaurus cum Bibliotheca & Tabulario, translatus est Basileam.

Pforzhemio, Durlaco, Etinga combustis, incendium Badam quoque, Raftadium, Steinbacum, Stollhovam, Kuppenhemium corripuit; Leopoldi Wilhelmi Marchionis vidua, Maria Francisca, ex Fürstenbergicis nata, quæ sola aderat, ardentissimis precibus & missis ad Regem Ludovicum XIV. literis nequicquam renitente. Dies 24. Aug. D. Bartholomæo sacer, Badam absumsit, illatis primo facibus Monialium S. Sepulcri Cœnobio, inde Collegio Sodalitatis Jesu, dein Ecclesiæ Collegiatæ, toti oppido, denique & ipsi Marchionum Palatio, unde nominis gentisque origo. Ludovicus & Hermannus, Marchiones, nepos & pa-

(s) LONDORP. *Acta publ.* Tom. XIV. pag. 215. Fridericus Magnus Marchiæ suæ statum ipse depingit in Libello, quod Legato Suecico, Pacis Conciliatori A. 1697. die 20. Jul. exhibuit in *Actes & Memoires de la Paix de Ryswic* Tom. II. pag. 202.

truis, eo ipso tempore virtutis suæ documenta in Hungaria contra Turcas ediderant. (t)

§. XI.

A. 1690. d. 16. Aug. Fridericus Magnus de damnis, bello ^{Gesta varia.} acceptis, denuo ad Comitum Imperii scribens, petiit, ut immunitate ab oneribus publicis ad tempus ipsi concessa, res eo deducatur in futuro Pacis negotio, ut non omnes ei modo restituantur ditiones, sed & indemnis præstetur. (u)

Triennio post die 4. Julii Fridericus Basileæ gravi morbo decumbens, testamentum condidit, quo jus primogenituræ & successionem linealem agnaticam, in Durlacensi Linea pridem stabilitam, denuo firmavit, eamque ad superiorem quoque Marchiam Bada-Badensem extendit, Lineæ seniori extinctæ ubi successerit junior. Præterea de alienatione terrarum, de matrimoniis Principum, de educatione liberorum, filiarumque elocatione, de appanagiis, aliisque de rebus decessorum suorum renovavit decreta. Annum decimum octavum completum, legitimam Principum, regimen adeuntium, ætatem constituit. Tutelam denique liberorum suorum conjugii & Carolo Gustavo fratri commisit, quibus Georgium Fridericum Brandenburgicum & Ludovicum Guilielmum Bada-Badensem Marchionem substituit. Executor testamenti Carolus XI. Sueciæ Rex, a Marchione constitutus est.

Tt 3

(t) IDEM *l. c.*

(u) IDEM Tom. XVII. pag. 603.

FRID. M.

A. 1696. die 14. Junii Fridericus a Wilhelmo Jacobo, Basiliensi Episcopo, recens creato, Brisgoica Ecclesiae Basiliensis feuda suscepit.

§. XII.

Tractatus
Risvic.

Institutus est denique A. 1697. Risvicensis Pacis tractatus, cui a Conciliis Aulicis Marchionis interfuit HENRICUS WILHELMUS MALERUS, qui promovendis Principis sui commodis, varios Legato Suecico, Pacis Conciliatori, Libellos exhibuit, (x) quibus non restitutionem modo ablatorum, sed & ingentium damnorum compensationem flagitavit. Inter restituenda occurrit

1. Praefectura seu Parochia Kutzenhausen, Hagenoam inter & Weissenburgum sita, a Carolo Gustavo Sueciae Rege A. 1656. Friderici Magni fratri, Carolo Gustavo, donata, sed Reunionum Gallicarum legi A. 1680. subjecta, fiscoque regio bellicas inter turbas addicta. (y)

2. Rodt vicus insignis, infra Landaviam, quem Zillenhardii nobiles a Badensibus in feudum masculinum tenebant. Brisfacensis Reunionum Camera nihil in hunc vicum sibi juris vindicaverat. Badenses, Zillenhardios investientes, jus collectandi, aliaque suprematus sibi reservaverant jura, quae ad praesentis usque belli initium tranquille exercuerunt.

(x) Extant in *Actes & Memoires des Negotiations de la Paix de Ryswick* Tom. II. pag. 195. 201. 265. 268.

(y) Vide vitam Caroli Gustavi Marchionis.

3. Omnis ager, in Rheni insula & dextra ejus ripa, cui Huningensia superstructa sunt munimenta, a vicinorum ditione cippis distinctus, quem Marchici juris esse Galli agnoverant. Accedunt prædia in insulis & altera Rheni ripa, ad Marchionem ejusque subditos spectantia; a nemine unquam negata aut vocata in dubium. Hæc in eo, in quo ante bellum fuerant, statu relinqui cupit Marchio.

4. Pensio annua ob Castrum Landscron A. 1663. constituta. (z) Post Pacem Neomagensem Rex Galliae pensionem hanc ultro restituerat Marchioni. Idem nunc a magnanimitate Regis expectans, e Catalogo restituendorum, cui ab initio pensionem inferuerat Legatus, expungi curavit. (a)

5. Feuda, nobilibus Alsatiae a Marchione conferri solita, quæ in variis juribus & bonis, nullam cum suprematu affinitatem habentibus, consistunt. Feudorum istorum jura Marchionibus, tam Reunionum, quam belli tempore illibata permanferant; quæ ut & ei relinquuntur in posterum, Marchio rogat.

6. Aedes, quas Argentinæ possederant Durlacenses, a Carolo II. Marchione A. 1562. coemtæ, (b) sed a Præfecto Gallico post captam Urbem, invito Marchione, & expulso ejus domestico, occupatæ. Fridericus noster A. 1683. Civitati quidem vendi-

(z) Vide §. 11. Vitæ Friderici VI.

(a) Vide *Altes & Memoires* pag. 266.

(b) Carolus II. A. 1562. ædes has die 3. Febr. a Ludovico Wolfgango de Renchen, Cive Argent. aureis quater mille sexcentis & sexaginta coëmerat.

FRID. M.

derat Domum. At idem restitutionem ejus vehementer nunc
urfit.

Denique bello omnino subversus cum fuerit Marchionatus,
imminuto ad quartam partem subditorum numero; reditus Prin-
cipis distracti; instrumenta publica igne consumta; stativis,
transitu militum, prædis & rapinis multiplicia data sint damna,
quæ novem florenorum excedebant myriades; (c) æquum esse
duxit Marchio, ut ejus rei ratio haberetur in Pacis negotio; Gal-
liæ Regem interpellans, ut vel in totum vel ex parte ipsum in-
demnem præstaret. Legati quoque Cæsarei damna, Gallico bello
illata, a Gallis esse farcienda contenderant. (d)

§. XIII.

Pax Ryf-
vic.

Sed omnium harum rerum oblivio decreta est Pace. (e)
Abolitis Reunionibus extra Alsatiam, (f) omnium bonorum &
jurium, quæ ante bellum habuerat, restitutio Marchioni con-
cessa. (g) Speciatim munimenta e regione Huningæ in Marchi-
ca ditione exstructa, solo ac ædificiis Marchioni relicta, destructa
funt.

(c) Aestimationem damnorum, quam Suecico Legato, Conciliatori Pacis, Fri-
dericus exhibuit vide in *Altes & Memoires* loco alleg. pag. 213.

(d) *Ibid.* pag. 31.

(e) Art. II. in *Altes & Memoires* Tom. IV. pag. 16.

(f) Art. IV. *ibidem* pag. 17.

(g) Art. IV. hæc verba leguntur: „ Gaudeat etiam Domus Marchica Badensis
„ omni jure & beneficio Pacis hujus adeoque etiam Westphalicæ & Neo-
„ magensis, imprimis vero Articulorum IV. & V. hujus Tractatus. „
Articuli hi de restitutione ex capite amnestiæ agunt.

funt. (h) Argentoratum in tractatibus pacis Galliae cum addictum fuisset, de restitutione aedium Marchionis nulla facta est mentio.

In omni Marchia sua aedes vix reperit Marchio, in quibus, bello finito, figeret sedem. Pforzheimense, Durlacense, Mulbergenſe, Stafforticum, Emmedingenſe, Sulzburgenſe, Badevillanum, Roetelenſe Castra perierant incendio. Basilienſe Palatium in festivitate, quam Pacis Rſvicenſis cauſſa inſtituit Marchio, cum omni ſupelleſtile & copia rerum fortuito quoque abſumtum eſt igne. Marchio, vix flammis ereptus, relicta Baſilea, in Grecingenſem ſe arcem prope Durlacum recepit; quæ ſola non ſubiit flammæ.

§. XIV.

Arx hæc vico cognomini, quem Pfinza perluit, adjacens, ^{Arx Gre-} ^{cing.} diu neglecta, a Friderico Magno restaurata eſt. Colli, molliter edito, impoſita, ſuper quem mons vicinus (i) dominatur. Antiquum hoc Domus Badenſis patrimonium jam A. 1274. Rudolphus Marchio inhabitavit, qui in Godeſavienſe Monasterium libe-

Tom. IV.

U u

(h) Art. XXIII. hæc habet: „Curabit Rex Chriſtianiſſimus ſuis impenſis ſolo
 „æquari munimenta e regione Huningæ in dextra ripa & in inſula
 „Rheni exſtructa, fundo cum ædificiis Domui Badenſi reddendo: pons
 „quoque illic Rheno ſuperſtructus deſtruatur. „

(i) *Der Thurnberg.* Grezinga hæc Marchica non confundenda eſt cum Wirtenbergica Ducali.

FRID. M.

ralis, Chartam ei tum dedit, quæ scripta est in *Castro Grechingen*. (k)

A. 1275. Rudolphus I. Romanorum Rex, Rudolphi Marchionis hostis, hoc Castrum confregit. Neglectum per aliquot secula Christophorus Marchio A. 1514. restauravit; quod æra supra portam finistræ turris, lapidi incisa, docet. Carolus II. Marchio, restaurator Castrorum, Grecingæ Castrum A. 1576. restituit.

Sub Marchione nostro splendidius evasit; promovente Coniuge ejus Augusta Maria. Hæc de secessu suo, maritus ante illam si decederet, sollicita, post Pacem Neomagensem A. 1681. suis sumptibus restauravit hanc arcem, atque ita disposuit, usibus ejus ut videretur aptissima. Finis structuræ impositus A. 1699. Nova conditrix voluit a nomine suo ut Castrum Augustæ, *Augustenburg* appellaretur. Juniorum Scriptorum, ut & incolarum, recepta opinio est, Castrum, a Rudolpho I. Cæsare destructum, in monte, ubi turris est, extitisse. Turris, quæ in monte comparet, speculatoria fuit; a Castro pendens; similis speculæ, quæ a veteribus quoque Marchionibus Pforzhemii supra montem exstructa, hodieque comparet; cujus generis multas Alsatia & omnis olim Germania vidit.

(k) Apud GAMANSTUM *Mf.* pag. 189. vid. Tom. II. *Hist. Bad.* pag. 6. Chartæ huic subscripsit Miles, *Eberhardus de Grecingen*.

§. XV.

Fridericus post diuturnum exilium, in patriam redux, suis ^{Restaura-} civiumque opibus restaurandis totus incubuit. Durlacum & Pforz- ^{tio Mar-} hemium oppida restituit; Durlacensibus in afflictæ fortunæ solatium ^{chizæ.} immunitates plurimas concessit; Mulbergæ, a patre instauratæ, privilegia confirmavit, adauxit; pristinum ubique ordinem ac disciplinam reduxit. Durlacense Gymnasium magnis ab eo restitutum est sumtibus variæque doctrinæ ac linguarum doctoribus denuo instructum.

Caroloburgense Palatium, ubi a Caroli II. temporibus Durlacenses habitaverant Marchiones, A. 1698. reædificare Fridericus magnamque in molem erigere aggressus est, sed in ipso operis conatu cum novum ob Hispaniæ Regni successionem bellum oriretur, interruptum & suspensum est opus; quarta vix parte perfectum; habitabile tamen, cui Marchiones successores nihil novi adjece- runt.

§. XVI.

Protestantes A. 1685. e Gallia pulsi, quum magno numero ^{Colonizæ} in Helvetiam confugissent, neque tantam multitudinem caperet ^{Gallicæ.} Regio, multi in vicinis Germaniæ Principum terris sedem quæsi- verunt. Guilielmus III. Angliæ Rex, humanissimis A. 1698. lit- teris, & anno sequente Fœderati Belgii Ordines Fridericum nostrum Marchionem literis quoque sollicitarunt, ut expulsis præberet re-

fugium. Exules ab A. 1699. benigne recepit Marchio; iisque publicum religionis suæ exercitium, templa & scholas aliasque libertates concessit. Plures exulum Durlaci, Pforzhemii, Mulbergæ, Grabæ, Stafforti, Steinæ, Aurbaci, Mutchelbachii suas fedes fixerunt. Dein & tractum inter Grabam & Blanckenloch, ut & steriles campos in Neureuthano Præfecturæ Mulbergicæ agro, ipsis excolendos tradidit; unde Gallicæ colonix apud Bada-Durlacenses exortæ, quæ ad nostra usque tempora durant. Gallicus prope Grabam vicus nomen Fridericianæ Vallis (*Friedrichsthal*) a Marchione nostro accepit. Illi vero, Novalis qui excoluerunt, campos (*Neureuth*) in vico hujus nominis primum habitarunt, dein, ob dissidia cum incolis exorta, novum quoque in vicinia vicum exstruxerunt, qui, ut a Germanico ejus nominis vico distingueretur, Novalia Gallica (*Welschneureuth*) vocatus est. Duabus his Coloniis Fridericus peculiari Diplomate A. 1699. insignia privilegia contulit. (1) Præter libertatem religionis; immunitatem ab oneribus publicis in decennium, & quod inprimis memorandum, a servitute juris Germanici, in Badensium ditionibus consueta, exemptionem perpetuam illis indulgit; qua postrema tamen exemptione non gaudere debent, qui extra duas has colonias aliis in vicis confederint; nisi, qui annum florenum in signum libertatis Marchioni dependerint.

(1) Diploma hoc 10. Dec, 1699. Caroliburgi datum proprie Friderici Vallem

§. XVII.

A. 1700. d. 30. Jan. Leopoldus Imp. Friderico Magno totique Lineæ Durlacensi spem succedendi in feudo Munimenti *Kehl*, ad dextram Rheni ripam prope Argentoratum fito, Bada-Badenfis si linea extingueretur, concessit. (m)

Glifcebant inter hæc lites de nono Electoratu, quibus implicitus quoque Marchio, solenne illud Principum fœdus, cui Ratisbonæ jam A. 1693. accesserat, in Conventibus Goslarix & Norimbergæ A. 1700. habitis, consensu suo firmavit. (n) Goslarix Herbipolitanus, Monasteriensis, Constantiensis, Fuldenfis, Gothanus, Brunsvico-Guelpherbytanus, Hasso-Cassellanus, Anhaltinus & Badenses Lineæ utriusque legati, ad dignitatem Ordinis Principum conservandam, varia inter se pacta inierunt. Placuit in suscipienda investitura Cæsarea, mittendis excipiendisque eorum legatis, exæquandos esse per omnia Electoribus Principes. Eorum legatis decernendos esse honores, Electoralibus pares. Ut *Serenissimi* axioma Principibus æque ac Electoribus tribuitur, ita & *Excellentiæ* utrorumque legatis æquo jure tribuendum. Actum præterea de modo excipiendi Cæsarum, Regum, Electorum, ipso-

U u 3

ejusque incolas respicit, sed Fridericus peculiaribus litteris, eodem anno datis, illud ad Welfchneureuthanam quoque coloniam extendit.

(m) Tom. III. pag. 225. seq.

(n) De omni hac lite fuse egimus supra Tom. III. pag. 228.

FRID. M.

rum Principum ceterorumque Ordinum legatos, qui ad Principum Aulas mittuntur. De his aliisque ejusdem argumenti rebus amplissima præcepta scripto consignata sunt. Cœptum Goslarisæ opus, paulo post Norimbergæ, quo translatus fuerat Principum Conventus, perfectum. Placita hæc a plerisque Principibus sensim in usum deducta sunt. (o)

§. XVIII.

Bellum
Hispan.

A. 1701. controversia de Hispanica successione in bellum cruentum totius fere Europæ erupit, quo crebris Gallorum incursionibus patuit Marchia. Post Fridlingense anni sequentis prælium omnem Rætelensem Dynastiam deprædati sunt hostes. Hachbergensis quoque Marchia & Dynastia Badevillana occasione Brisfacensis & Friburgensis obsidii omnino vastatæ. Fridericus A. 1702. Basileæ quæsivit asylum, ubi Aulam, nuper combustam, reædificari curaverat. (p) Totum triennium Basileæ tum substitit Marchio; nonnisi A. 1705. reversus in patriam.

Fridericus noster cum Ludovico Badensi, agnato suo, a tenera ætate amicitiam coluit, quæ successu temporis aucta, effecit, ut de

(o) Darmstadiensis Landgravius A. 1724. Carolum Wilhelmum Marchionem hortatus est litteris, ut ex præscripto Goslariensis & Norimbergensis Recessuum aliorumque Principum exemplo easdem cum Electoribus ceremonias admitteret. A. 1725. de adornando jure ceremoniali perpetuo in Comitibus deliberatum est.

(p) Antiquitus Hachbergæ Marchiones habitaverant Basileæ. A. 1409. Rudolfus domum habuerat in platea, cui nomen a specula est.

restituenda inter utramque lineam concordia & unione perpetua renovanda, A. 1706. duos hos inter Principes haberentur tractatus. Unionis formula in has leges concepta. Amicitia perpetua inter utrumque Marchionem eorumque successores obtineat, & mutua contra hostes defensio. Tutela legitima utramque inter lineam observetur, neque tutorem legitimum testamento a tutela excludere, sed alios tantum ei addere, liceat tutores. Unius lineæ masculis extinctis, secundum pacta antiqua & Pacis Westphalicæ leges, linea superstes succedat. Successio hæc ad nova quoque singularum linearum adquisita pertineat. Terrarum alienatio prohibita. Filia Princeps unica, quæ una linea extincta superfuerit, thaleros quinquagies mille; duarum filiarum singulæ tricies mille, plures si fuerint, vicena millia thalerorum accipiant singulæ. Clenodia & bona mobilia iisdem relinquuntur. Religio in pristino statu permaneat. Sed pragmaticæ hujus in Badensi Domo Sanctionis perfectionem interveniens anno sequente Ludovici Badensis obitus impedivit. Complementum ejus filio juniore, qui nunc regnat, levi cum immutatione, servatum.

§. XIX.

Stolthoviense vallum A. 1707. cum perripisset Villarsius, ^{Gesta reliqua.} primum Gallorum impetum, non absque insigni fortunarum suarum dispendio, inferior experta est Marchia. Fridericus noster denuo Basileam aufugiens, eodem tamen anno in Marchiam rediit.

FRID. M.

Comitatus Novi Castri in Helvetia, Mariæ, Longuevillanorum postremæ, obitu eodem tempore quum vacasset, inter alios competitores quoque comparuit Marchio, qui præter cognationem cum Longuevillanis, antiqua pacta, de succedendi jure inter Hachbergenfes, Longuevillanorum majores & Badenses Marchiones inita, pro se allegavit. Cæsar Bernatibus Friderici nostri causam commendavit, sed irrito conatu. Comitatus ille, ut constat, ad Brandenburgicam Domum pervenit.

Anno sequente Ebersteinensem Comitatum, quem ante decennium Marchio noster sub reluendi conditione coëmerat, Bada-Badensibus agnatis, Ludovici Wilhelmi filiis, accepta centies mille florenorum forte, restituit. Eidem immunitatis a tributis Imperii; compensandorum, quæ bello acceperat, damnorum, spes facta est Comitiali decreto.

Gertrudenbergæ apud Batavos A. 1709. cum ageretur de pace, Fridericus sua quoque postulata Legatis exhibuit. Conventus inter ipsa primordia sua abruptus, ac continuatum est bellum, cujus finem Marchioni nostro videre non licuit.

§. X X.

Obitus &
Chara-
cter.

Eodem enim Pacis tentatæ anno die XXVI. Julii, sexagesimum secundum ætatis annum agens Fridericus Magnus singulari cum constantia decessit; Pforzhemii in crypta majorum sepultus. Princeps vere bonus & probus; quem tamen in illa tempora serva-

Verat

verat cœlum, quibus terribiora nullum ævum vidit Badenſe. Memoriam ejus apud poſteros durabilem reddiderunt lenitas ejus & amor in cives; quorum commodis, quantum per temporum iniquitatem licebat, ſollicitus proſpexit. Paluſtria prope Durlacum loca ut redderet ficca, Foſſam conſtruxit, merito quam *Fridericianam* appelles, qua derivatis in Albam, & cum ea in Rhenum, ſtagnantibus aquis, loca ficcavit, regionemque, minus fertilem, reddidit graminum & herbarum feracem. Literas amavit Princeps literatus; Mathematicis præſertim ſtudiis delectatus. Tres ille priores Marchici juris partes, quæ proceſſum civilem & cauſas matrimoniales pertractant, ſub incudem revocatas, pluribus locis emendari juſſit. Interveniente tamen bello propoſitum illud caruit. ſucceſſu (q) A Rege Daniæ Elephantini Ordinis ornatus eſt torque. (r)

Tom. IV.

X x

(q) FRIDERICI GOTTLIEBII L. BARONIS DE LOEWENSTERN
Commentatio PRAESIDE FERDINANDO CHRISTOPHORO
 HARPPRECHTO Tübingæ A. 1691. deſenſa atque Friderico noſtro Marchioni adſcripta ſub Rubro: *Juris communis & provincialis Marchico-Badenſis Differentiæ principes in materia contractuum ſucceſſionis ex teſtamento & ab inteſtato, ut & in criminalibus, ſive ad Juris Marchico-Badenſis Partem IV. V. VI. VII.* Tres priores partes omiſit LOEWENSTERNIUS, quod Friderici eas emendandi conatus, ardente tum bello, fuerat interruptus.

(r) Factum id occasione matrimonii, quod cum Hoſſatica Principe contraxit Fridericus.

§. XXI.

Sponfa-
lia prima.

Ducturus erat in matrimonium Carolam Elifabetham, Caroli Ludovici, Electoris Palatini, filiam; quæ dein Aurelianensium Duci Philippo fratri Ludovici XIV. nupsit. Sponsalia jam fuerant contracta. Sed ad Electorem futurum focerum, magno cum comitatu, Sobernhemium quum proficisceretur Fridericus, in milites Palatinos, qui ob turbas de Wildfangiatu hinc inde tum vagabantur, incidit; qui Marchicos equites, quos Lotharingos putaverant, male tractarunt. Marchio, apud focerum ea de re conquestus, Electorem facinus suorum excusare intelligens, negotium de matrimonio abrupit.

Matri-
mon. cum
Holfat.
Principe.

Interjectis aliquot annis Fridericus animum adplicuit ad Augustam Mariam, Friderici Ducis Holfatiæ filiam, A. 1649. Gottorpium natam, cum qua Hufumi in Slesvicensi Ducatu, ubi Maria Elifabetha, sponsæ mater, sedem habebat, A. 1669. mense Decembri, sponsalia præfens contraxit. (s) Nuptiæ varias ob causas in annum sequentem dilatae. Fridericus A. 1670. Hufumum redux, die 15. Maji matrimonium inivit. Christianus Albertus, Holfatiæ Dux, sponsæ frater, festivitati interfuit. Brevi post Marchio conjugem solenni ceremonia ad Caroloburgense suum Palatium deduxit, (t) atque cum ea per triginta sex annos felici

(s) *Diarium Europ.* Part. XXI. pag. 200.

(t) Occasio hinc nata PHILIPPO JACOBO SPENERO, ut librum conscri-

matrimonio vixit. Utramque inter fortunam Uxor marito semper comes adhæsit; cui superstes vitam produxit ad A. 1728. quo octogenaria fere senex Augustæburgi apoplexia periit.

§. XXII.

Numerosam Marchioni undecim liberorum sobolem de-Liberi dit, quorum sex in tenera ætate defuncti sunt.

1. Fridericus Magnus, natus die 13. Jan. 1672. proximo die 24. Febr. decessit Laufannæ; in Cathedralis Ecclesiæ Basiliensis crypta sub Choro depositus.
2. Friderica Augusta, nata die 21. Maji 1673. anno sequente die 25. Julii extincta.
3. Christina Sophia, nata die 17. Dec. 1674. denata die 22. Jan. 1676.
4. Claudia Magdalena Elisabetha, nata 15. Nov. 1675. die 18. April. 1676. fato functa.
5. Catharina, nata die 10. Oct. 1677. Johanni Friderico Leininga-Hartenburgico Comiti A. 1701. die 19. Junii nupsit; A. 1746. die 11. Aug. defuncta.
6. *Carolus Wilhelmus*, patri in Marchia Durlacensi successit.

Tom. IV.

XX 2

beret, cui Tit. *Herstammung beyder Häuser Baden und Holflein*, impressum Francofurti A. 1672. fol. cura Meriani, qui Imagines Principum utriusque familiæ & festivitatis nuptiarum, quæ Durlaci celebratæ, æri impressas adjecit.

7. Johanna Elifabeta, nata A. 1680. die 3. Oct. Eberhardo Ludovico Wirtenbergico Duci A. 1697. die 16. Maji nupta, A. 1757. die 2. Jul. e vivis excessit Kirchhemii, haud procul a veteri Teccæ Castro, in Wirtenbergico Ducatu; ubi vidua vixerat.
8. Albertina Friderica, nata die 3. Julii 1682. Christiano Augusto Duci Holsatiæ lineæ Gottorpiensis, Lubecensi Episcopo die 2. Sept. 1704. matrimonio juncta, A. 1755. die 22. Dec. mortua Hamburgi; Princeps fortunata, cui filium Adolphum Fridericum Regem Sueciæ, & ex filia neptem Catharinam, futuri Russiæ Imperatoris uxorem, nunc Imperatricem, videre contigit.
9. Christophorus, de quo separatim agemus.
10. Carola Sophia, nata 1. Martii 1686. vix triennio transacto, die 3. Oct. 1689. decessit.
11. Maria Anna, nata die 3. Julii 1688. denata die 8. Martii 1689.

